СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 238. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 13-го жовтня 1937. VOL. XLV. No. 238. Jersey City, N. J., Wednesday, October 13, 1937. THREE CENTS

НАЙВИЩИЙ СУД ВІДКИДАЄ СПРОТИВИ ПРОТИ БЛЕКА

ВАШИНҐТОН. — Найвищий Суд відкинув два правні спротиви проти признання бувшого сенатора Гюґа Блека членом Найвищого Суду. Один спротив подав був Алберт Летви, бувший асистент ґенерального прокуратора, а другий — Патрик Генрі Келі, бостонський адвокат. Суд не признав їх уповноважненими підносити такий протест.

Коли найвищий суддя Гюз проголошував це рішення, Блека в трибуналі не було. Ходять чутки, що проти Блека готують іще інші протести.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ВИКИДАЄ ЮНІЇ К. П. О.

ДЕНВЕР (Колорадо). — Подавляючою більшістю голосів, бо 25,616 голосами проти 1,227, конвенція Американської Федерації Праці постановила викинути з Федерації всі юнії, звязані з Комітетом Промислової Орґанізації.

Резолюція про цю справу складає вину за боротьбу на провідників Комітету та відкликається до членів викинених юній понад голови урядників покинути урядників та приступити до Федерації Праці. Рівночасно резолюція остерігає всяких політиків перед попиранням Комітету, загрожуючи таким політикам політичною боротьбою.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ХВАЛИТЬ ПОЛЬЩУ ЗА БОРОТЬБУ ЗА СВОБОДУ.

ВАШИНҐТОН.—Зприводу Дня Пулаского президент Рузвелт виголосив на радіо з Національного Цвинтаря Арлинґтон з гробу ґенерала В. Б. Крижановського, поляка, що служив в американській армії підчас громадянської війни, промову, в котрій називав Польщу подвижницею свободи.

Того самого дня президент і пані Рузвелт приняли в Білім Домі Віторія Мусолінія, сина італійського диктатора. Проти цього принятти протестувати антифашистівські ґрупи.

Кажуть, що в Білім Домі приймуть незадовго князя й княгиню Виндзор, себто бувшого анґлійського короля.

ЗАКІНЧИЛИ ПІДЗЕМНИЙ СТРАЙК.

КОВЛДЕЙЛ (Па.).—38 майнерів, що засіли були в копальні вуглевого підприємства „Лігай Навиґейшен Ковл Ко.", щоб добитися від підприємства кращих умов праці, покинули страйк, добившися великої частини своїх домагань. Коли страйкарі виходили на поверхню землі, де вони просиділи майже цілий тиждень, їх витали демонстраційно величезні товпи народу.

НЕ ДОЗВОЛЯТЬ НА ПАРАДУ КЛЕНУ.

ТОЛІДО (Огайо). — Вилйем Е. Кеґил, орґанізатор Ку Клакс Клену, подав до відома уряду просьбу за дозвіл на параду членів Клену вулицями міста з нагоди три-денної конференції Клену з трьох сусідніх стейтів 19—21 листопаду. Міський уряд не дав дозволу, бо члени Клену хочуть маширувати містом закаптурені.

ОҐДЕН МИЛЗ, ВИЗНАЧНИЙ ПОЛІТИК, ПОМЕР.

НЮ ЙОРК. — Тут померла одна з визначних особистотей американського публичного життя, Оґден Л. Милз. Помер наглою смертю від недуги серця в 53-тім році життя. Був він одним з чільних діячів Републиканської Партії й був секретарем скарбу за адміністрації Гувера. Одідичив був величезний маєток і представляв у політиці крайньо консервативний напрям. Був між іншим рішучим ворогом „нового розділу".

ПОПРАВЛЯЮТЬ ЗВУКОВІ ФІЛЬМИ.

НЮ ЙОРК. — Перед Товариством Інжинірів Рухомих Образців у ляболаторіях телефонічної системи Бела відбулися демонстрації нових відкрить на полі звукових фільм. Демонстрації показали, що інжиніри придумали преріжні поправки до звукових фільм, між іншим спосіб висилати голос з самого образу, а не з проєкційної машини, як це робиться досі.

ОЖИВИЛИ МЕРТВОРОДЖЕНУ ДИТИНУ.

ДЖЕРЗІ СИТІ (Ню Джерзі). — Д-р Едвард Ґ. Вотерс, начальник родильного відділу шпиталю Марґарети Гейґ, описував на зборах лікарів, як це він оживив мертвороджену дитину. Дня 1-го жовтня цього року в цьому шпиталі вродила дитину пані Ізабела Ґері, жінка докового робітника. Родинний лікар, що був при породі, не міг знайти в новонародженій дитині удару серця. Дитина була бліда й не давала ніяких знаків життя. Коли 15 хвилин по народженні серце дитини ще не билось, лікар покликав д-ра Вотерса. Цей впорскнув у серце дитини адреналіни. 40 секунд потім серце почало битися. Другий лікар удунув дитині в леґені мішанини двокису вугля й кисня й дитина незадовго почала дихати. Дитина живе, росте й розвивається нормально.

АНҐЛІЯ ЗАНЯЛА ТРИ БЕЗЛЮДНІ ОСТРОВИ.

Анґлійський кружляк „Линдер" заняв на Тихім океані ґрупу островів Гендерсона, зложену з островів Дусі, Ено і Пічерна. Острови невеличкі і незамешкані, але своїм положенням серед океану мають велике значіння для летунства. На островах побудують летунську базу.

СОВЕТСЬКИЙ ФІЛЬМОВИЙ ПРОМИСЛ В УПАДКУ.

„Ізвєстія" у статті п. з. „Реконструкція кіно-промислу" обвинувачують шефа советського кінового тресту, Шумяцького, і його найближчих співробітників у нездатності, що довела советський фільмовий промисл до упадку. Спроби створити „советський Голівуд" не вдалися. На перебудову студія „Мосфільм" видали 30 міліонів рублів. Всі непорядки у фільмовому промислі приписують „троцькістам".

ЖАХЛИВА СМЕРТЬ ХЛІБОРОБА.

Іван Косинський, 24-літній мешканець Трибуховець, коло Бучача, впав при накладанні снопів на молотільню в т. зв. бубон, що відірвав йому ногу. Підчас дороги до лічниці в Чорткові в жахливих муках Косинський помер.

ЗНОВУ ВОВКИ НА ПОЛІССІ.

В державних лісах коло села Боровиків недалеко Лунинця на Поліссі стада вовків нападають на худобу тамошних мешканців і спричинюють великі шкоди.

ЯК У ФІЛЬМІ.

Перед окружним судом у Станиславові ставав землевласник із Делієва, Адам Конрацкі, в незвичайній справі. У Конрацких був частим гостем управитель місцевої почтової аґенції, Йосиф Юрек. Його відвідини видалися згодом Конрацкому, що був заздрісний за свою жінку, підозрілими і він рішився загадку вияснити. Сказав жінці, що виїздить до Люблина, і жінка відпровадила його навіть до залізничої стації в Єзуполі. Одначе Конрацкі на найближчій стації в Галичі висів і вернувся потайки до дому. Тут сховався під ліжко і незапримічений ніким уважав, що діється в мешканні. Так перележав під ліжком цілу добу і щойно на другий день почув, що його жінка веде телефонічну розмову з Юреком. Вечором явився в мешканні сам Юрек і почав Конрацку просити, щоби покинула чоловіка й виїхала з ним у світ... На ті слова Конрацкі вискочив зпід ліжка, а на його вид Юрек дав ногам знати. За ним побіг Конрацкі і стрілив кілька разів. Юрек сховався в почтовій аґенції, але Конрацкі прибіг сюди і ще стрілив, не ранячи нікого. Переляканий Юрек покинув почтову аґенцію і більше не вернувся. В результаті Конрацкого потягнено до карної відповідальности і городський суд у Галичі виміряв йому кару однорічного арешту з припиненням на 5 літ. Окружний суд у Станиславові цю кару затвердив.

НИЩАТЬ ХРИСТІЯНСТВО В НІМЕЧЧИНІ, КАЖЕ ЄПИСКОП.

Католицький єпископ Берліна, ґраф Мос, видав пастирський лист, у якім каже, що нема сумніву щодо цього, що теперішній німецький режім змагає до цілковитого знищення християнської релігії. Єпископ каже, що уряд поступає тут дуже дипльоматично і тому не кожний може завважити властиві цілі уряду в його боротьбі з християнською церквою.

БОЛЬШЕВИЦЬКА НАУКА.

Підчас вступних іспитів у ленінградськім університеті стверджено повне неуцтво студентів у ділянці економічних і марксистівських доктрин. Доходження викрило, що на ті предмети професори не звертали ніякої уваги. Вони навіть не являлися на іспитах, посилаючи як екзамінаторів студентів другого і третього семестру.

ХТО КОГО МАЄ ВЧИТИ?

Недавно помер славнозвісний американський „джезовий" композитор Ґершвін, якого „Рапсодія у блакиті" — віртуозний твір для фортепяну та джезової орхестри обійшов концертові салі цілого світу. В одному паризькому часописі оповідає Іґор Стравінський про своє знайомство з Ґершвіном. Підчас розмови Ґершвін звернувся до Стравінського зо словами: „Маю до вас велике прохання: чи ви не хотіли б дати мені декілька лекцій композиції? Я ввесь свідомий недостач у мойому знанні та фаховій освіті і хотів би їх нарешті, позбутися; не сумніваюся, що під вашим проводом це мені вдасться". Стравінський, зачудований цим проханням відомого „товариша професії", спитався в свою чергу: „Вибачте недискретне питання; скільки ви річно заробляєте?" — Приблизно сто тисяч долярів — каже Ґершвін. На це Стравінський: „Дорогий приятелю — чи в такім випадку ви не були б такі добрі дати декілька лекцій композиції — мені?!"

ЗЛОВИЛИ КРИМІНАЛЬНИКА.

На Шлеську арештували Чеслава Старосольского, що втік із стрийської вязниці, де відсиджував кару 6-літньої вязниці за бандитський напад. Зловили його у Великих Гайдуках, де під прізвищем Вельского удавав інжиніра-інструктора.

НАЙҐІРШІ ШКІДНИКИ В САДАХ.

Ніпонські хрущики є найбільшими шкідниками. Коло Філядельфії появилися в 1916 році і дотепер спричинили в садах Злучених Держав багато шкоди, головно в стейті Ню Йорк і Пенсилвенія, та вже подибується їх недалеко канадійської границі. Ентомольоґічний відділ при домініяльнім департаменті рільництва дуже чуйно ділає в тім напрямі, щоб хрущики не появилися в східній Канаді. Вони тепер саме літають, але в наставлені лапки здовж границі дотепер ще не попав ані один хрущик.

ЗАМКНУВ ГОСПОДАРІВ, А ЇХ МЕШКАННЯ ОҐРАБИВ.

Уґорська поліція шукає чоловіка, котрого називають „найбезличнішим вломником на світі". Є ним Людвик Миґлінські, що був безробітний у якомусь сільці в Уґорщині. Всі селяни зібралися до своєї місцевої галі на концерт, коли на сцені появився Міґлінські і заявив, що ніхто не сміє рушитися, бо на салі є вбивник. Тоді він замкнув ключем двері і зник. Селяни чекали терпеливо до світанку й аж тоді рішилися виломити двері. Тоді завважили, як спритно обдурив їх Міґлінські. Кожний дім у селі був ограблений.

БОМБОВИЙ ЗАМАХ І ПІДПАЛ.

У Юріямполі, борщівського повіту, був на тамошнього мешканця Вінкентія Новачка бомбовий замах. Несхоплений замаховець коло 12-тої години вночі кинув на дім Новачка бомбу, що тільки завдяки злій конструкції, вибухаючи не спричинила більшої шкоди. Новачек був ранений. У той самий час підпалили дім сусідада Новачка, А. Блоньского. Польська преса пише, що оба замахи мають політичне тло. Є чутка, що одного замаховця вже схопили.

НАЙСТАРША БІБЛІОТЕКА НІМЕЧЧИНИ.

Цими днями міська бібліотека в Авсбурґу святккувала 400-ліття свого існування. Як про це кажуть офіційні документи, ця бібліотека найстарша публична бібліотека Німеччини. Для публики відчинили її в серпні 1537-го р. Тепер вона друга щодо величини бібліотека Німеччини, бо має 300,000 томів, у тому 2,000 цінних рукописів. У цій бібліотеці є комплет св. Письма в 72 мовах.

ҐЕНЕРАЛ ЛЬОГЕНҐРІН.

Славний російський композитор Ґлязунов був за большевицької влади директором ленінградської консерваторії і найповажнішим музикою в цілій большевії взагалі. Але це все не охоронило його перед ревізією Ґ.П.У., яка в мешканні Ґлязунова шукала доказів його „фашистівсько-білоґвардійських" симпатій. Приходить ревізія — а в кабінеті Ґлязунова, на почесному місці, велика фотоґрафія якогось німецького князя у парадному мундурі, з передвоєнними ордерами на грудях та власноручною дедикацією... „Це хто такий?!" — гукнув чекіст.

Ґлязунов уже побачив в уяві Соловки... Коли раптом прийшла йому до голови спасенна думка. „Це наш відомий улюблений співак Собінов — у німецькій опері „Льоґенґрін", у якій він виконував ролю ґенерала". „Собінов? Леонід Михайлович? Знаю, знаю... та я його й бачив у цій опері „Льоґенґрін", де він грав того буржуазного ґенерала, що на лебеді приїхав... Далеко я тоді сидів, так, що добре не розглянув костюму... Ну, так вибачайте!"

Так Льоґенґрін став ґенералом.

ПРАВДА Є ДЛЯ СОВЄТІВ „ВИКРИВЛЮВАННЯМ ДІЙСНОСТИ"

МОСКВА. — „Ізвєстія" накинулися на малярів, що виставили малюнки в Одеськім Мистецькім Музеї. Московський урядовий часопис каже, що ці малярі не представили України такою, якою вона є в дійсності. Наприклад, під образом є підпис „Колхозниці йдуть на ярмарок", а на малюнку видно бідні й пригноблені жінки, як ідуть брудною дорогою. А на іншім малюнку видно здохлу хорову, вихудлі жінки, напів розвалену хату і т. п. „Ізвєстія" пишуть, що малярі „викривили українську дійсність", і називають виставу нахабною провокацією українських націоналістів, взиваючи владу, щоби покарала малярів Холостенка, Бабія й інших.

ПРОТЕСТУВАЛИ ПРОТИ ПОНЕВОЛЕННЯ МОСКВОЮ.

ЖЕНЕВА. — Офінор подає, що представники України, Азербейджану, північного Кавказу, Грузії й Туркестану передали президентові зборів Ліґи Націй меморіял, у якім виясняють причини найновішого терору в Совєтах. Меморіял стверджує, що нова совєтська конституція є звернена проти чужих націй, що по революції з 1937 р. стали незалежними, а потім упали жертвою московського нападу. Далі пишеться в меморіялі про Совєти як небезпеку для цивілізації й загального миру та підкреслюється те, що народи, які борються під Совєтами проти Совєтів, служать цілому цивілізованому світові.

СМЕРТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МАЛЯРКИ.

ПАРИЖ. — Офінор повідомляє про смерть Софії Левицької, відомої української малярки, що тішилась великим признанням у французьких артистичних колах. Покійна завжди виступала як українка. У своїх творах використовувала українські сюжети. Була головно портретисткою. Малювала образки до французького перекладу Гоголевих „Вечорів на хуторі", які вважаються шедевром української побутової стилізації.

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА НА МІЖНАРОДНІЙ ВИСТАВІ.

ПАРИЖ. — На світовій паризькій виставі вже відкрито виставу української преси. Виставлено понад 150 часописів та бюлетенів, що виходять поза територією Совєтів. Цей український виставовий кіоск (стояк) декорував артистично маляр В. Перебийніс. Є там етноґрафічна мапа України й оригінальний портрет гетьмана Мазепи, намальований українською маляркою Ольгою Віденко.

ПАДЕРЕВСКІ БЕРЕТЬСЯ „ДЕМОКРАТИЗУВАТИ" ПОЛЬЩУ.

ВАРШАВА. — Польський музика Гнат Падеревскі вертається знову до політики. Хоче врятувати Польщу демократією. Вислав зо Швайцарії листа, в якім гостро критикує диктатуру одиниці чи „вибраної еліти", що її започаткував Пілсудскі. Падеревскі попирає створення нової „робітничої партії" в Польщі. Така партія на ділі вже існує. А належать до неї між іншими такі особи, як бувший президент Польщі Станислав Войцеховскі й ґенерал Йосиф Галєр. Нова партія є націоналістичною, католицькою і демократичною та є за союз з Францією, а проти Німеччини. Вона теж рада „погодити" національні „меншини" в Польщі.

НЕ ХОЧУТЬ ШКОДИТИ ЯПОНІЇ.

РИМ. — Виявляється, що в Китаї працювали італійські й німецькі офіцири, котрі вишколювали китайських жовнірів. Мусоліні видав наказ, яким відкликує з Китаю італійських добровольців. Те саме зробить Гітлер з німецькими офіцирами в Китаї. Діється це тому, щоб не шкодити Японії.

ВІНДЗОР ОГЛЯДАЄ НІМЕЦЬКІ ФАБРИКИ.

БЕРЛІН. — Князь Віндзор з хвилею прибуття до Німеччини розпочав відразу оглядини всього того, що творить націстичну Німеччину на робітничім полі. Показали йому одну з найкращих фабрик у Ґріневальді. Там він випитував робітників про умовини праці й заробітки й приглядався до їхньої роботи, їв з ними обід і був на концерті, влаштованім для розривки робітників. Віндзора витали всюди оваційно. Він почував себе добре, бо говорить добре німецькою мовою. Загал публики спекулює, що властиво має означати та його подорож до Німеччини. Німці вважали Віндзора віддавна своїм приятелем.

ЯПОНІЯ РОБИТЬ ОЩАДНОСТІ.

ТОКІЙО. — Заборонено законом ввіз яких 700 люксусових артикулів. Треба грошей на війну і на такі предмети, які можна зужиткувати для зброєння.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ХТО ЩЕ НЕ МАЄ?

Припускаємо, що дуже багато з тих, що читають наш часопис, іще не призадумались над тим, чому властиво ще досі нема в них історії їх власного імігрантського життя, їх власних дум, мрій і невдач, їх тихого труду і їх жертв, які вложили в те, що зветься нашим національним доробком в Америці. Бо коли би було інакше, то не треба було б пригадувати, що вже є така історія. А є нею **Пропамятна Книга У. Н. Союзу**, яка отсе запрошується до хати американського українця.

Чи не правда, що було давніше багато нарікань на те, що нема що дати в руки американським дітям, що нема такої книжки, з якої вони пізнали б краще своїх власних батьків і матерей? А ось тепер така книжка вже є, а ми не ревнося, щоб її мати в себе. Чи це не виглядає на те, що нам таки байдуже, яку матимуть про нас думку наші діти? Ми бажалиб, щоб вони заховали старе покоління імігрантів у якнайкращій памяті. А може й самі діти бажалиб нами повеличатись. Але чи це можливе, коли не дамо їм у руки такого матеріялу, який може проговорити до їхнього розуму і серця? А саме такий матеріял є зібраний у Пропамятній Книзі У. Н. Союзу.

У. Н. Союз не видав грошей на те, щоби Пропамятна Книга лежала на полицях. Він рішився на це видання тому, що цього вимагав престіж нашої імігрантів. Цього вимагало українське імя в Америці. Цього домагалися ті „невідомі жовніри" нашої імігранції, які вже давно в гробах, яких імен уже не знаємо і не памятаємо, але яких праця для загального добра не пропала. І ось ту працю треба було записати на те, щоб ясніла память по ділах українських імігрантів в Америці. Ось тому тяжко зрозуміти, що може бути в Америці українська родина, яка має діти, а не відчуває потреби мати в хаті таку книжку, якою є Пропамятна Книга. Теж тяжко зрозуміти отяжілість тих багатьох Союзовців, що ще досі не скористали з цього, що У. Н. Союз дає їм ту книгу майже даром, бож сумою $1 покривається тільки кошти висилки і спеціяльної оправи Пропамятної Книги.

Досі видруковано в Америці так мало про українську імігранцію, що кожна книжка, яка торкається цеї справи, повинна би бути розхоплена в одну мить. Добрий збут таких книг мав би дуже добрі наслідки, бо знайшлисяб організації і люди, які зачалиб на цім полі далі працювати і далі видавати нові праці як українською так і англійською мовою. Тому треба, щоб у першу чергу розходилося принаймні те, що віддається до вжитку громадянства майже даром. Ось тому, звертаючись у першій мірі до членів і члениць У. Н. Союзу, прохаємо усіх тих, у чиїх домах нема ще Пропамятної Книги У. Н. Союзу, щоб не залишали і надалі своєї хати та своїх дітей без історії української імігранції в Америці.

ЯК БОЛЬШЕВИКИ ЗАКРІПЛЯЛИ СВОЮ ВЛАДУ

Російський історик **Павло Мельгунов** видав книжку під заголовком **„Красний** (червоний) **терор"**. Він каже на вступі: „Треба мати залізні нерви, щоби бути всилі спокійно пережити, передумати й оповісти про ті страхіття, які чоловік бачив, про ту майже неправдоподібну змору. Я чув органічну потребу відпочинку для згнобленої думки та пошматованих почувань, і думаю, що читач, прочитавши до кінця мою книжку, зрозуміє це принобливе й розпучливе почування автора, коли, пишучи свою працю, він відтворював у своїй памяті ті звірства, які просто тяжко описати, або слухав того, що інші достовірні люди про них оповідали". Автор зазначив, що йому йшло головно про те, щоб світ чимскорше довідався, що на землях, які творять одну шесту частину земської кулі, діється щось жахливе, гидке, поганьблююче людськість і цілу її культуру."

Мельгунов, утікши щасливо з царства Советів, задержався для короткого відпочинку у Варшаві. Тут раз зайшов до одної каварні на Новім Світі, заложеної головно для втікачів з Росії й обслугуваної добровільно інтеліґентними жінками. Одна з них, подаючи йому каву, запиталася нагло:

„Ви певно росіянин і недавно приїхали з Росії?"

„Так", сказав Мельгунов. А на це та пані:

„Прошу мені вияснити, чому там досі не знайшовся ніхто такий, що застрілив би Леніна або Троцького?"

Мельгунов у першій хвилі забув язика в роті, а потім щось вистогнав, що є засадничим противником терористичних актів та що сумління осуджує того роду терористичну боротьбу.

„А проте, говорила дальше та пані, вбивство одного з них вирятувалоб тисячі людей, які гинуть з рук большевицьких катів. Чому то за царських часів знаходились усе такі месники за ґвалти царських опричників, а чому їх тепер нема?"

Мельгунов, заскочений першим питанням, мусів аж прийти до себе, і тоді зачав вияснити ріжницю між старою Росією і теперішньою. Тепер, казав він, акт терористичної пімсти не лише що нікого не вирятував би, але ще потягнув би за собою смерть тисяч цілком невинних жертв. Давніше гинув убивник і деколи і його найближчі політики, але тепер діється цілком інакше.

Порівняймо лише замах, котрого жертвою впав цар Олександер II., із замахами на Урицького, шефа чрезвичайки (чеки) в Петербурзі, та на Леніна.

Особа царя була в Росії святою; він був більше ніж божим помазанником; він був заступником Бога на землі.

Виконане на нім душогубство викликало в суспільности страшне потрясення, а обурення не знало меж. Одначе судді вбивників не дали себе вести почуттю сліпої пімсти, але справедливости: вони засудили на смерть пятьох учасників замаху, тих, котрим вину доказано.

А тимчасом по замахах на Урицького і Леніна большевики вимордували не тисячі, а **десятки тисяч людей**, котрі з замахом не мали абсолютно нічого спільного. І мордували вони не лише в Петербурзі і в Москві, але по всіх містах і містечках Росії.

Пощо? Нащо? Відповідь на це знаходимо в теперішній большевицькій пресі. І так, писала **„Красная** (червона) **Газета"**: „За смерть одного з наших заплатять тисячі наших ворогів. Досить сентименталізму! Ми дамо їм научку. Смерть буржуазії! — оце наш клич. Будемо тисячі з них убивати! Нехай топляться у власній крові!"

„Ізвестія": „Пролетаріят відповість за замах на Леніна так, що буржуазія аж задріжить із жаху".

„Правда": „Хай гимном робітників буде відтепер гимн ненависти і пімсти!"

Радек (властиво Собельзон, жид з Тарнова, що має між поляками багато прихильників), писав тоді ось що:

„Присуди смерти на ті або інші одиниці зпоміж буржуазії, хочби вони і не брали участи у більшому русі, є поживні як засоби, що відстрашують від замахів. Зрозуміла річ, що на вбивство кожного діяча нашої робітничої революції мусимо відповісти стяттям бодай десятьох голов".

Як бачимо, Радек був іще досить лагідний, бо жадав замордування десятьох невинних людей. Але урядові відозви пішли дальше. „На кожний акт білого терору — голосив воєнний комісар Москви — дадуть робітники відповідь масовим пролетарським терором без усякого милосердя".

І здавалосяб, що заповідаючи масову різанину, цей комісар мав на думці лише дорослих. Алеж ні. Він **виразно** казав: „Будемо тисячами мордувати білоґвардійських синочків".

Все годилося зо словами Леніна: „Хай згине десять десятих російського народу, щоб лиш одна десята дожила світової революції".

Щодо **Урицького**, то застрілив його жид Каненґісер, а незадовго потім стріляла до Леніна жидівка Дора Каплан. Вона його не вбила, а лише завдала йому легку рану. Підношу тут жидівське походження тих замаховців з уваги на визначну ролю, яку жиди грали і ще грають у большевизмі. Ленін жидом не був. Його обличчя виглядало на монгольське. Мати його була з родини Блянків, якої батько, як говорять у большевицьких кругах, був вихрестом.

Д-р Д. С. Пасманик у книзі „Русская революція а еврейство", виданій у Берліні, вважає за найбільше нещастя, яке впало в історії на жидів, власне їх участь у большевицькій революції. І хоч одні з них зробили карієру як комісарі, а інші як спекулянти, то всеж таки жидівськку масу, що числить кілька міліонів (головно ремісники і дрібні купці), засуджено на підставі большевицьких декретів на головну смерть. Цей тихий погром — пише Пасманик — є далеко страшніший ніж погроми, влаштовувані „білими".

Крім того большевизм викликав страшне поширення антисемітизму, і то найгидкішого, погромового, а до того причинилися самі жидівські комісарі своїм браком такту. І так, антисемітизм поширився не лише між „білими", але й між лівими. „На обличчі теперішньої Росії ударяє в очі найбільше власне риса юдофобії".

Канеґісер і Капланівна, приступаючи до діла, знали, що не мине їх смерть, попереджена страшними тортурами. Одначе без огляду на це, чи їх поступки будемо вважати неморальними, чи ні, то всеж таки мусимо подивляти їх геройство.

Один з головних співробітників начальника чеки, Дзержиньского, **Петерс**, лотиш з походження, заявив у розмові з кореспондентом одного заграничного часопису, що перед замахом Урицького не було в Петербурзі ніяких розстрілювань, а по замаху на Леніна розстрілено в Москві кількох міністрів. Але він очевидно брехав. Щоправда, той період, що його названо „дикою вакханаліею червоного терору", розпочався по обох замахах і в звязку з ними, але це не значить, що його і передтим не було. Ґен. Денікін, занявши полудневі ґубернії, іменував комісію в цілі розслідження діяльности большевиків на полудні в часі, що обіймав біля півтора року (1918—1919). Ця комісія, до котрої належали фахові правники, усталила число жертв **на 1 міліон 700 тисяч.** З її звітів візьму один приклад: **Таґанроґ.** Те місто зайняли большевики 18. січня 1918 р., але боронилися там іще юнкри (кадети). Дня 18. січня вони здалися під умовою, щоїх випустять з міста. Відходячих юнкрів і офіцирів большевики вилапували і на місці мордували, або вели до тюрми, де їх тесаме ждало. Та не досить того: зо шпиталів витягали недужих старшин і також мордували та над їх трупами знущалися. Тяжко раненого капітана, директора кадетської школи, большевицькі „сестриці" піднесли з землі, розгойдали його та розбили йому голову до стіни. Найстрашнішою була доля 30 офіцирів, котрим большевики повязали руки і ноги, а потім повкидали до розпаленої скляної гути.

Крічаве божевілля обхопило большевиків по тих двох, згаданих уже замахах, і проявилося головно в масових облавах на закладників. Хапали вони їх усюди, — на вулиці, з хати — очевидно без тіни якоїсь вини, але просто на підставі зверхнього вигляду, і засаджували до тюрми. Так ділялося не лише в обох столицях, але в усіх містах і містечках цілої Росії. А коли облава в Нижнім Новгороді дала 700 штук тої „людської звірини", то скількиж було таких нещасливців у Петербурзі, або в Москві!

Полюючій на „буржуїв" товпі допомагала влада, укладаючи списи „підозрілих". Їх виловлювано, а коли їм удалося десь сховатись, то як „закладниці йшли їх жінки або сестри. Кожного закладника можна було вважати за засудженого згори на смерть, відповідно до оголошеної владою і большевицькими ґазетами засадою, що на кожний „контрреволюційний виступ" треба відповідати тисячею буржуйських голов.

Проти цього протестував у листі до Леніна один з патріярхів революції, князь **Крапоткин** (що й сам багато натерпівся по царських тюрмах). Можемо собі уявити, як розсмішила Леніна та наївність старенького революціонера, що не годен був зорієнтуватись щодо доріг тої нової, „великої революції".

Рік пізніше вибухли в большевицькім клюбі у Москві підкинені кимсь бомби. Було кількох убитих і ранених. Зараз потім вибуху влетів до головної чеки блідий, збентежений **Дзержиньскі** і видав приказ, щоб негайно розстрілено — за списками — всіх представників старого режіму, всіх графів і князів у всіх вязницях і концентраційних таборах Москви.

(Кінець буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в патницю, 15-го жовтня, в годині 7-мій ввечір. Просимо всіх членів прийти на час. — В. Ярема, предс.; М. Дубас, кас.; Д. Сименюк, секретар.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 16-го жовтня, в годині 7-мій ввечір, у церковній гали під ч. 1231 Вест Скат вул. Просимо всіх членів прийти на означений час, члени, що платять до тов. каси, мають бути на цих зборах. Член, котрий не прийде на збори заплатить 1 дол., кари. — М. Адамчук, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 16-го жовтня, в годині 6-тій вечером, в гали церковній під ч. 127 Парк вул. Обовязком кождого члена прийти на збори в означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Взиваємо всіх членів, щоби виповнили свій обовязок супроти Тов. Любов і У. Н. Союзу, а тим обовязком є, приєднувати нових членів, і підтримати на дальше, щоби наш віддл був надалі найбільшим в стейті Конетикот. Просимо родичів вписувати своїх дітей. Напоминаємо довгуючих, щоби виповнили свої залеглости цего місяця, бо впротивнім разі будуть наражені на суспензу. — Н. Плуговський, предс.; І. Ліпцан, кас.; Й. Децембер, секретар.

Р. Гр...

ГРИБКИ

(Оповідання).

(2)

Коли обід вже стояв у мисках на столі, Юстина скликувала челядь бючи патиком в завішений перед хатою збитий залізний казан. Гікула все пильнував, щоби прийти на обід ще заки Юстина задзвонить. Зачинав їсти в хвилі, коли Юстина вдарить у казан перший раз. Таким способом він вже їв, ще заки решта челяди збіглася.

Клим знав, що нині на обід будуть грибки і кулеша. Нетерпеливо ждав на хвилю, коли миски станугь на столі. Юстина ще другий раз не вдарила в казан, а він уже третю ложку пхав у рот. Коли стали надбігали інші, Клим відклав ложку, будьтоби ще не їв нічого, ждучи, аж Мурашко вишепче коротку молитву. Ледви цей сказав „амінь" і перехрестився, надбігла Юстина. Стрівожена кричала:

Ісусе Христе! Матінко Божа! Покидайте ложки! Не рухайте тих грибів! Не рухайте, бо вони смерть!

— А то чому? — спитав Мурашко.

— Бо я через того дурного професора, чорт би його взяв, збаламутилася. Де глянеш, лежать трійливі гриби. Я не уважала і до горшка нарізала його, погань. Разом з добрими зварилися фальшиві рижки, фальшиві печериці і трійливі голубінки. Не їджте грибів, бо в мисках смерть! Щастя, що я похопилася, ще заки ви ту смерть покушали! А може хто вже їв? Боже!

Будьтоби не маючи сили вдержатися на ногах, Юстина захиталася і впала на лавку.

Всі повідскакували від стола, наче би боялися, щоби смерть не вискочила з миски і сама не влізла кому в рот.

— Наше щастя, що ми троха спізнилися і тих смертоносних грибів не рухали, — промовив Мурашко.

— Я була би повісилася, як би хто з вас вже зїв був і вмер, — вистогнала Юстина. — Бо то певна, неминуча смерть!

Гікула побілів, під ним коліна згиналися. Зимні краплі поту виступили на його чоло. Він ледви вибовтав:

— Колиж бо я вже зїв кільканацять повних ложок!

— То ви вже капут! — сказав найстарший вівчар так спокійно і так байдужно, наче би на тій полонині що днини мерло через гриби по пару осіб.

Вся жіноча челядь, що вже обсіла була стіл, заметушилася. Всі стали нараз давати ріжні ради.

— Дайте йому що! Може цілу кварту сметани — кричала стара дівка від коров.

— Зараз покласти його і добре накрити, щоби сильно вприв! — Радила друга.

— Йому вже нема рятунку. Нехай хто сідає на коня і скоро гонить по попа, щоби висповідався, поки ще не запізно! — казала третя.

Клим виліз зза стола. Він погадав собі, що йому передівсім треба до ліжка. Постогнуючи, пустився повільним ходом до кута хати, відділеного дошками. Там стояв тапчан, вистелений сіном. Вся челядь пішла за ним. Танас і Юстина влізли за перегороду.

Цілий трясучися, Клим виліз на тапчан. Сидячи, натягнув на себе грубий килим. Боявся лягати, бо гадав, що як ляже, то скорше вмре. Сидячи скулений під килимом, так що визирала тільки голова, виглядав дуже нещасливо. Прів так, що масний полиск геть щез з його лисини.

— Вже вхопило мене! Я вже пропав! Вже чую трутку! — скімлів жалісно.

Саме тоді одна дівка принесла великий горщик сметани і наставивши до нього, сказала:

— Пий живо! Пий якнайбільше!

Гікулі не треба було того повторяти. Вхопив горщок і став тягнути. Мурашкові зробилося жаль доброї сметани. Не мав охоти аж так злодієві догоджувати. Вихопив з його рук сметану і передаючи назад дівці, кричав:

— Вдуріла дівка! Хто тебе вчив медицини? Який мені доктор! То ти не знаєш, що як хто наївся трійливих грибів, то від сметани може йому шлунок тріснути?

Та дівка, котра казала посилати по попа, знов зачала своє:

— Спасайте його душу, поки час! Нехай Прокіп зараз їде по попа!

Звернувшися до Гікули, дівка просила благальним голосом:

— Прошу тебе, Климе, нагадай собі твої найбільші гріхи і зачни зараз жалувати, що ними оскорбив Всевишнього. Як цього не зробиш, то вхопить тебе паляч з пекла!

Клим став рухати устами, та не вимовив ні слова.

Помогти тобі випорпати з забуття твої гріхи? — спитала дівка від коров. — Чи ти звів яку?

— Тобі таке пусте в голові! — крикнув вівчар.

— Я буду вичисляти ріжні найтяжші гріхи, а ти, Климе, нагадуй собі, чи ти ними прогнівив Господа Бога. Як пригадаєш собі, що то твій гріх, то зараз жалуй за нього. Бо піп готов запізно прийти і ти перед смертю не висповідаєшся! Я бачу, що тобі вже приходить амінь. Отже ти може в неділю або в свято тесав ножем. Ти може в пятницю...

Юстина, що надійшла з фляшкою, перебила, кажучи:

— Я чула, що проти всякої отрут, добра нафта. Напийся!

Клим вхопив фляшку, приклав до уст і випив половину. Віддаючи фляшку, дуже скривився.

— Бачиш, яке вийшло з того, що ти все мусиш бути перший при мисці! — сказав Мурашко з докором.

— Дуже розумно би було, як би ти зараз зробив свій заповіт, — промовив Прокіп. — Я все був тобі найліпшим товаришем, сказать би побратимом! Ти повинен троха про мене подумати. Запишеш мені твій новий недільний одяг? Зробиш так, Климе? Той одяг тобі вже й таку не буде потрібний і шкода було би, як би в такім, цілком новісінькім поховали тебе. Ну?

Гікула здрігнувся під своїм коцом, плюнув у сторону, де спертий об стіну стояв Прокіп і йойкнувши, відповів сердито:

— Не записую нічого нікому. Тобі найменше, свинтуху, чорт би тебе взяв!

— Прошу тебе, Климе, не клени так, нагримала на нього побожна дівка. — До гріхів, які вже маєш, цілком непотрібно додаєш свіжі.

— Вже чую, вже! — Клим став кричати. Скорчився. і вертівся на тапчані як притоптаний червак.

— Твої гроші запиши на боже! — промовила побожна. — І добре діло зробиш, і влекшиш твоїй душі.

— Нічого не записую! — раптом заревів так, що аж всі відскочили.

— Тепер лишіть його в спокою, бо він божеволіє! — сказав Мурашко. — Вступіться звідси. Я може сам обміркую який рятунок для нього.

Мурашко випхав усіх за двері і вони пішли до кімнати, де на столі стояла миска з тими нещасними грибками.

— То по попа не піщдеться? — спитала побожна, сіпнувши Юстину за рукав.

— Йому піп цілком непотрібний! — відповіла Юстина. — Клим здоровіський. Тепер сідаймо до грибків. Дуже добрі, бо я дала багато сметани.

— Таж в тих грибках марамухи, чи якісь інші трійливі! — перебив конюх.

— Нема таких! — відповіла Юстина, регочучись. — Ми, себто я і Мурашко, змовилися, щоби йому дати научку. Пізніше може почуєте, за що.

— Грибки справді добрі? — спитала побожна недовірчиво.

(Кінець буде).

З ДНЯ

КРУТІЇ.

Одна нюйорська большевицька рептилька в кожному числі верещить, що „по стороні ген. Франка стоять італійські „добровольці", які силою хочуть накинути еспанському народові фашистівську владу ген. Франка". Ця рептилька також біситься, що ми називаємо валенсійський еспанський уряд „червоним".

Та, прочитавши кілька чисел тої рептильки, відразу кожна відкрити цинічну брехню тої рептильки. В одному з її чисел була поміщена велика фотографія „бійця", себто вояка цього червоного еспанського уряду. На шоломі цього вояка видніє величезна большевицька пяти-раменна звізда. Хіба уряду, якого вояки носять на шапках пяти-раменні звізди, не можна назвати „червоним"? Коли ні, то як?

Подібно представляється справа з чужими „добровольцями", що воюють проти „еспанського народу". Безперечно, що по стороні ген. Франка стоять італійські „добровольці". Цього ми ніколи не затаювали, бо не мали найменшої причини ті річи затаювати. Але ми підкреслювали, що по стороні лівого уряду стоять також чужинецькі інтернаціональні бригади. Отож „добровольці" ген. Франка не боролися проти „еспанського народу", тільки з іншими „добровольцями", під проводом усяких Розенгольців, Гансів і їм подібних.

Рептилька бісилася на нас за те і приписувала нам „фашизм". Та ось в однім з чисел тої рептильки ми подибуємо таку новинку: „8 американських бійців полягло в боях на мадрідському фронті. В радіо-грамі до друзів Бриґади ім. Линколна подано імена цих вісьмох американських добровольців, які згинули в наступі еспанської народної армії коло Брунете на мадрідському фронті. Тими бійцями були: Чарлз Зіберт з Питсбурга; Джонсон Финлі з Кашакган, О.; Джан Бавмен з Сен Франціско; Бернард Умане, Джек Шірай, Джюсеппе Мусе, Вилієм ван дер Рест і Конрадо Розаріо, всі з Ню Йорку".

Так виглядає ця „народня армія". А це тільки добровольці з Америки, яких у відношенні до інших є дуже мало. Ось так у безсоромний спосіб ця большевицька рептилька перекручує факти, замовчує одну половину, а перебільшує другу й рівночасно з тим закидає нам односторонність, а навіть склонність до якогось „фашизму".

РОЗБИТІ ПОДРУЖЖЯ.

Англійський уряд рішив ближче зацікавитися справою нещасливих подруж, які в нинішніх часах стають дуже поширеним явищем. Практичні англійці не задоволяються тільки моралізуванням і чисто фільософічним підходом до цеї справи, але також взялися розвязувати її практично. Отож уряд порішив впровадити цілі кадри урядовців, яких завданням буде вдаватися до тих родин, у яких розбите життя, і, прослідивши причини домашнього розбиття, давати обом сторонам науку, як треба поступати, а як не треба.

В нинішних часах дійсно є великий відсоток нещасливих подруж. Часто можна вичитати скрите, чи навіть отверте незадоволення чоловіка, або жінки з їхнього подружого життя. Одна сторона винує другу й не знати властиво, хто з них має слушність.

Одною з причин цих нещасливих подруж мабуть є те, що обі сторони вперті, обі сторони хочуть за всяку ціну зберегти всі прикмети своєї вдачі, свого характеру; хочуть зберегти вцілості свою індивідуальність і не хочуть у ніякому разі уступити дещо іншій стороні. Забувають вони, що подруже життя, це життя двох осіб; тому одна сторона повинна до певної міри також числитися з уподобаннями другої.

Другою, чи не найважнішою причиною є це, що обі сторони хочуть захопити чимскорше панівне становище в подружжі і хочуть диктувати". Манія диктаторства проявляється нині не лиш у політиці, але й у подружньому життї. Забувають молодята, що подружжя це ні панування, ні служба, а дружба. Якби чоловік і жінка вилікувалися зо склонности служити, або панувати в подружньому житті і відносились до себе як добрі приятелі, які зійшлися разом, щоб разом коротати свій вік, то подружжя булоб значно щасливіше. Якби чоловік і жінка вилікувалися зо склонности дошкулювати одно одному і почали придумувати, якби собі взаємно зробити приємність, то подружжя було би справді тим, чим воно повинно бути, а саме раєм на землі.

Та, на жаль, нині є багато таких подруж, яких завданням є не уприємнювати собі життя, тільки його затроювати. Таке подружжя, замісць зробити зо свого дому твердиню, в якій подруга пара взаємно себе забезпечувалаб перед наступом життевої боротьби зробить зо свого дому побоевище: посеред хати викопають окопи; затягнуть дротяні перегороди, наставлять бомби й гармати і тим живуть, щоб одно одному влучити в болюче місце. Коли вдасться одній стороні завдати багато болю другій — усе гаразд; такий день називається „щасливий". Колиж не вдасться, коли впродовж довгого дня ні одна застроєна кулька не влучила „противника", — смуток на лиці.

Якби так вони добре собі з того здавали справу, що таким життям вони нікому інншому, тільки самі собі завдають найбільше шкоди, то мабуть вони скоро змінилиб тактику.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 347, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня, в годині 2-гій пополудни, в галі де звичайно. Просимо всіх членів прийти на ті збори бо є важні справи до полагодження. Напоминаємо довгуючих членів, щоби прийшли і вирівняли свої вкладки, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — Т. Ковальський, предс.; М. Прохович, кас.; І. Тимчій, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня, в годині 2-гій попол. Обовязком кожного члена прийти на збори, бо на тих зборах буде справоздання. Напоминаємо членів, котрі довгують до каси, щоби прийшли на збори і вирівнали свої залеглости, бо впротивнім разі будуть суспендовані. Також просимо старатись приєднувати нових членів до Союзу. — В. Ракочий, предс.; Павло, Лагоцький, секр.

ЗАКОН ПРО МІНІМАЛЬНУ ЗАПЛАТУ

Недавне рішення Найвищого Суду Злучених Держав, котрим підтримано важність закону про мінімальну робітничу заплату стейту Вашингтон, причинилось до того, що багато стейтів знов думають над тою родом законами. За перших шість місяців 1937 року стейти Аризона, Невада, Оклагома і Пенсилвенія приняли нові закони про мінімальну платню, а Масачусетс, Ню Йорк і сім інших стейтів відновили свої старі дотичні закони.

Під цю пору у двацять чотирьох стейтах існують закони про мінімальну заплату. Оклагома це одинокий стейт, де закон відноситься як до дорослих чоловіків так і до малолітків. В усіх інших стейтах закони відносяться тільки до робітниць і малолітків.

За винятком стейтів Аркензо, Невади, Савт Дакоти і Порто Ріко, де мінімальна заплата є означена законом, закони головно предбачають осування відповідного тіла для вислідження потреб та роблення рекомендацій до комісії чи іншої установи, уповажненої наглядати над виконуванням закону про мінімальну плату, котра повинна бути заведена у певних індустріях.

Ось деякі з тих законів: У Каліфорнії мінімальна заплата відноситься до жінок та дівчат до 21 року життя, а хлопців до 18 року; при всіх роботах і торговлі. Платничі ради з представників від підприємців і робітників рекомендують мінімальні заплати, котрі мусять вистарчати на відповідне вдержання, охорону здоровля і вигоди робітників. Індустріяльні комісії добробуту з пятьох членів завідують тими справами відповідно до законних приписів. Відмову підприємця повинуватися законам уважається проступком, а робітникові прислугує право відзискання залеглих платень враз з коштами.

В Ню Йорку теж закон обовязує жінок та малолітків обох полів, а висоту платень рекомендують платничі ради, до котрих входять представники робітників і працедавців. Законами завідують дивізії мінімальної заплати під наглядом стейтового департаменту праці.

Невада, один зо стейтів, котрий установив мінімальну скалю законними приписами, конові, а мінімальна платня тільки для робітниць. Кожна праця, крім урядової та домашньої служби, підлягае законови, а мінімальна платня виносить $3 денно, або $18 тижнево.

ФЛІС.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БРУКЛИН, Н. Й.

Наша участь у литовським святі.

Американські литовці не забувають за те, що одна третина їх землі є під Польщею. І памятають, що їхня давня столиця Вильно є теж під польським окупантом, що загарбав її підступом і силою. Ось тому кожного року святкують по литовських громадах в Америці „День Вильна". Таке свято відбулося в Бруклині в суботу, 9. жовтня б. р., в модерній литовській галі, яка відома під давньою назвою галі литовського щоденника „Віенібе". Свято складалося з відчитання ріжних привітів, між якими був і український привіт, висланий від Організації Відродження України. Виголосили промови представники ріжних литовських організацій зо старшого й молодшого покоління, промовляючи головно литовською мовою, а також англійською. Говорили теж представники балтійських народів. Всі вони таврували Польщу за її загарбання українських, литовських і білоруських земель.

На святі зявилася теж репрезентація народних українських установ міста Бруклина. До литовців промовив українською мовою д-р Л. Мишуга. Витаючи їх в імені американських українців, підкреслив потребу порозуміння щодо спільної боротьби з Польщею там у краю. А далі зазначив, що треба українсько-литовської спільноти і тут на американськім ґрунті, щоб освідомити Америку щодо злочинств, доконуваних Польщею над українцями і литовцями. Адвокат Михайло Пізнак говорив англійською мовою від тут родженого українського покоління, зазначуючи, що як українська так і литовська молодь є обовязані шанувати ідеали старшої генерації, як теж перебирати на себе тягар боротьби за здійснення тих ідеалів. Це молодь повинна вияснити Америці, що Київ і Львів повинні бути під українською владою, а Вильно — під литовською.

БРАК АПТИКАРІВ

(З Освітнього Бюра).

В теперішних часах, коли ряди багатьох професій є переповнені, буде інтересно подати згадку про те, що одна з найстарших професій, а саме фармація, цебто наука про роблення ліків, видала недостачу за рекрутів.

Філядельфійський каледж фармації та наук доносить, що недостача резерви відповідно вишколених аптикарів, готових до активного виконування праці, дається відчувати у стейтах: Ню Джерзі, Делавар і Пенсильвенії.

Частина цеї недостачі походить через збільшені вимоги при вступі до каледжів фармації, загострення приписів стейтовими зарядами для аптикарів та продовження професійного курсу фармації до чотирьо-річної науки в каледжу. Інший чинник — це загальна поправа економічного життя, котра причинилася до повороту аптикарської дрібної діяльности такого рівня, який проявлявся перед депресією, що збільшило попит на вишколених фармацевтів в інших галузях промислу.

З економічного боку кар'єра аптикаря має добрі вигляди. Обчислено, що треба ще щонайменше чотирьох років, заки достаточне число фармацевтів вивчиться та зареєструється для виповнення сучасних вимог. Для заохоти являється ще той факт, що хоч за часів депресії платні аптикарів були понизились, то серед них майже не було безробітя.

Зладжування ліків відповідно до рецепт чи виконування інших обовязків у малих аптиках, це ще не вся праця для іспитованих фармацевтів. Досліди виказують, що одна третина працює по таких аптиках за помічників, а остала третина займає місця власників індустрії, членів екзекутив, учителів, дослідників, лікарів, тощо, як теж займають посади в технічних організаціях, зарядців журналів, фабричних представників, або працюють у багатьох подібних підприємствах.

ФЛІС.

— Мамо, чи як хто з конечности мусів сказати неправду, то допустився гріха?

— Та ні, сину.

— Бо бачиш, мамо, тато хотів вибити мене, а я сказав, що я вже дістав від тебе...

—o—

Лейзор Шульвольф вертається додому після відсидження трьох літ в арешті. Притому довідується, що жінка його за той час привела на світ дитину. Дитина має вже два роки. Лейзор піддається спокійно долі. Та доля хотіла, щоб дитина померла. Лейзор сидить на покуті та роздумує:

— Направду, я ще ніколи в житті не сидів так невинно.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПЯТЬДЕСЯТЬЛІТТЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТИ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ.

Цього року минає пятьдесять літ від того часу, як у літературно - науковім журналі „Зоря" появилась перша повість української письменниці Ольги Кобилянської. Молодість її це монотонне пасмо днів, завсіди одинакових, у глухій, забутій Богом і людьми буковинській провінції. Все ті самі заклопотані буденщиною обличчя, відповідно на тодішній час для дівчини хатня праця, шиття.

Правда, багата в лісисті гори Буковина огортала красою її молоду душу й там на верхах гір, де цвітуть орхидеї, манила в теплі краї. Хотілось летіти понад бурливе море, шукати вражінь, полудня... Та це тільки була мрія-казка, що зроджувалась у поетично ніжній душі 15-літнього дівчати.

Невідрадні обставини життя, старосвітські упередження щодо фахової праці для жінок, безнадійне ожидання стелили смутком дорогу молодій талановитій дівчині й вона, шукаючи розради, захоплювалась німецькою літературою. Невблаганна доля української землі, що від віків переслідує хочби найменше змагання українського суспільства, цим разом зглянулась і прихилила один великий талант для української письменства. Щасливий припадок знайомства з двома визначними українськими діячками причинився до того, що молода, незнана ще тоді нікому письменниця, вступила на новий шлях. Тяжка ще була дорога: треба було набути знання, навчитися рідної мови. Хтож, як не земля, з якою Ольга Кобилянська зрослася всею душею, дала їй силу дійти до мети? Отся земля, що стелиться довгими нивками, що на весні розгортає свіжо зорані рамена чорноземy й жде невтомного, витривалого працівника. У шумі столітних смерек, у гомоні потічків і сяєвом місяця залитих ночах шукала письменниця своєї білої мрії: полудня для українського народу. Вона осталась вірна своїм змаганням навіть тоді, коли в альманасі „Перший віночок" не стало місця для її оповіданячка, або коли „Правда" відкинула рукопис. Ще раз напружила сили, й пішла тою самою дорогою. Вражлива на красу, а ще більше на грубости буденного життя, що дотикалися самітної, незамужньої жінки, Ольга Кобилянська стає в обороні понеравних і погорджуваних світом істот. У сірій, пригноблений чужим ярмом масі свого народу вона шукає ідейних одиниць, незломних характерів, сильних душ. Прямує до того, щоб кожна одиниця сталила сили й, перемагаючи себе, стала морально свідомою та збогачувала культурою свою власну, українську хату. Ольга Кобилянська виховує не тільки тихих і покірливих жінок, геройок хатнього господарства, але жінок-борців, щоб, коли цього вимагатиме хвилина, могли заступити батька своїм дітям, щоб держались чистоти й моралі.

Ольга Кобилянська це творець вищого ідеалу, піонірка української письменства й окраса нашої землі. Це повинні ми тепер памятати. І ось тому у пятьдесятліття невтомної праці цеї нашої Ювилятки українське жіноцтво, згуртоване в пятох відділах Союзу Українок у Дітройті, приготовляє вшанувати прилюдно сеніорку українських письменників і подякувати їй за невсипущу працю на літературному полі. Таке ювилейне свято відбудеться дня 5. грудня.

М. Бойкова,

Дірборн, Міш.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Сестрицтво Любов, від. 177, повідомляє своїх члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня, в годині 2-гій пополудні. Просимо всіх члениць, щоби явились на час. — С. Саска, секр.

ГАМТРЕМК, МІШ. Тов. Згода, від. 20, повідомляє своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня, в годині 1-шій пополудні. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо уряд і контрольна комісія зладуть справоздання за 9 місяців і таксамо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглости, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — М. Прихітко, предс.; Н. Триш, рек. секр.

АНТОРІЯ, Л. АЙ. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць, що місячні збори відбудуться в суботу, 16-го жовтня, в годині 7:30 ввечір, в гали Укр. Дем. Клюбу 24-11 Стейнвей вул. Просимо всіх членів і члениць прийти на ці збори бо є важні справи до вирішення, які відносяться до всіх членів. Буде три-квартальний звіт контрольної комісії. Шановні члени і члениці! Відділовий уряд кличе до вас і до всіх українців, в цій околиці, щоб громадно вписувалися до Союзу, щоб кожний український чоловік, жінка і дитина, вписались до Союзу. Просимо родичів, котрих діти скінчили 18 рік життя, щоби їх переписали до старших членів. Пригадуємо тим членам, котрі залягають з вкладками, щоб старалися в тім місяці хоч в части вирівнати свої залеглости. Неявившися на ці збори член чи урядник підлягає карі після статуту. — І. Сидор, предс.; А. Климишин, кас.; Н. Баршич, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 16-го жовтня, в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі 217-219 Іст 6 вул. Обовязком кождого члена є прийти на збори в означенім часі. Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівнали свої залеглости. — Антін Карпович, рек. секр.

ЛОРЕЙН, О. Тов. Український Народний Союз, від 50, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня в годині 1-шій пополудні, в гали де звичайно. Просимо членів прийти хоч один раз на 3 місяці, бо не можливо вирішити справ з браку членів. — М. Шемичик, секр.

АМГЕРСТ, МАСС. Тов. Юрія Вашингтона, від. 199, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня, в Сороки на Нортгемптон ровд, в годині 3-тій пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори і заплатити свої вкладки. Котрі члени не можуть прийти, хай кимось передадуть, або самі хай принесуть до касієра, або до секретаря найпізніше до 20-го кожного місяця. Припізнене плачення місячних вкладок не дає змоги місцевим урядникам вислати розмету до головної каси Союзу, та зневохочує урядників до дальшої праці в нашім відділі. — Григорій Котович, секретар.

ШІКАГО, ІЛЛ. Сестрицтво Благовіщення, від. 125, повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 17. жовтня, в годині 1-шій пополудні, в галі церковній при Оклей й Райс вул. — М. Дмитрів, предс.; Р. Попадюк, кас.; І. Подола, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня, в годині 1-шій пополудні, в домі Горожан, під ч. 847 Норт Френклін вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Секретар буде урядувати від години 12-тої. — С. Чорномаз, секретар.

ШІКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня, в годині 12.30 попол., в парохіяльній гали при 1944 Ірі вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори бо маємо важні справи до вирішення. — Н. Батюк, секр.

„ПЕРПЕТУУМ МОБІЛЄ"

„Перпетуум мобіле" це булаб машина, що сама з себе вдержуваласаб й русі і попри це виконувалаб ще іншу працю, хоч її ніякої енергії не допроваджувалиб.

Цілий маєток і працю багато літ присвятили часто мрійники, що хотіли придумати такий прилад „перпетуум мобіле", що сам від себе був би в русі, а вкінці мусіли закинути свої пляни.

Перші спроби над збудуванням „перпетуум мобіле" робив коло 120-го року, перед Христом грецький математик Герон із Олександрії, а після нього ще багато інших займалися цією проблемою. У літописах із 16. і 17. століття стрічаємо багато примірів, що стараються рішити це питання. І так ті винахідники старалися винайти годинник, що йшов би безперервно, хотіли зробити млинське колесо, що вправляло би в рух усі млинське уладження, при цьому черпало би воду, що з колеса стікала би назад на греблю, щоби малою скількістю води можна було виконати дуже велику працю і т. д. В Німеччині на початку 18. століття придумав Ілля Орфіревс машину, що, як кажуть, була довший час у русі і при її помочі підносили тягарі — хоч енергії машині не додавали. Ця конструкція, самособою, осталася тайною. Більшість спроб, щоб рішити „перпетуум мобіле", це фантастичні машини, радше забавки, з зубатими колісцятами, бальками, ланцюхами, шрубами, похилими площами і т. д. Бо „Перпетуум мобіле" був би це прилад, що ідеально використовував би дану скількість енергії — нпр. рухової, хемічної, теплової, магнетичної і т. д. І ми не додавали би вже більше енергії, а прилад мав би безупинно бути в русі та виконував би якусь пожиточну роботу. Висід праці мусів би бути щонайменше 100 відсотків. Та праця ця булаб теж виконувана також тертям (осей у ложиськах і т. д.), а це також зуживало би частину енергії, а колиб ми ступнево не додавали нової розгонової сили, вся зуживалася б і механізм мусів би перестати працювати. На переміні одного роду енергії на інший рід основується все наше життя. Найчастіше переміняється теплова енергія в механічну енергію. Під паровим кітлом палимо вугля, а пара, що повстає з води, вводить у рух найрізніші машини (механічна енергія). Рухової чи пак механічної енергії можемо вжити до продукції електричної енергії, яку знову можемо вжити до свічення або назад до продукції механічної енергії. Переміна одного роду енергії в інший є злучена зо стратами. Здобуті нової форми енергії є все менше ніж було первісної енергії. Повстають тут значні втрати. При переміні теплової енергії в механічну повстають втрати тому, що витворюються гази, які втікають комином; втрати маємо і через те, коли на руштах під паровим кітлом топливо не зовсім перегорить, частина тепла втікає по дорозі, як ідерурами з кітла до машини, а дальші втрати є в самій машині, тай то не лише через те, що машина випускає ще гарячу пару, але й через те, що гаряча пара охолоджується у холодніших частинах машини, а вкінці енергію тратимо наслідком того, що частини машини труть об себе взаємно. Ті наведені втрати виносять аж 85%, отже вдається нам використати всього лише 15% енергії, яка є в вуглю, що його спалюємо під кітлом.

Із наведеного бачимо, що переміна одної енергії в другу все злучена із втратою. І коли ці втрати вдається нам у багатьох випадках зменшити або й усунути, то ніколи не вдасться придумати такі ідеально гладкі поверхні, щоб при тертю чи обороті (нпр. вальці) не повставали втрати енергії. А це найважніша причина, чому „перпетуум мобіле" є неможливе, не згадуючи вже того, що виключено витворювати енергію з нічого. Винахідник „перпетуум мобіле" мусів би саме доказати такої штуки, колиб хотів, щоб його винахід виконував іще пожиточну працю.

Наші діти.

— Мамо, чи поліцай був також маленькою дитиною?

— Певно, сину.

— О, то, мусіло бути смішне: такий маленький поліцай!

Між дітьми.

— Навіщо ви наложили Степанкові намордник? Таж він не пес!

— Бо ми посилаємо його по морозиво для нас усіх!

— Дивне подружжя ті Курдибанчуки. Хвилиночку тому чути було з їх хати страшний вереск і лоскіт розбиваної посудини, а тепер у них наразі така тишина.

— У них так усе. Насамперед розбивають порцеляну на голові, а потім її згідливо склеюють.

— Бідненька, то твій наречений втратив усе велике майно... Я співчуваю з тобою...

— Так, воно страшне, та найбільше пригноблює мене думка, що він мусітиме і мене втратити...

— Йосько помер. — Бідний — каже один із його приятелів — усе, що він мав, призначив для дитячого захисту.

— Чи він узагалі мав щось?—дивується інший.

— О так. Мав нешлюбну дитину.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(137)

Бачучи, що аргументами вона його зовсім поконала, Залія додала до своєї перемоги засолоди і ласкаво заговорила до Тогацаля: „Не бійся, Тогацалю, це тільки скріпить нашу владу". Це роззброїло Тогацаля, але всетаки він іще пробував легко сперечатися з королевою. „Алеж коли ми зробимо його членом нашого культу, то він готов колись убити нас".

„Не будь наївний", відповіла королева. „Коли ми переробимо його обличчя, то він буде боятися вийти поза границі нашого королівства. Ми скажемо йому, що мешканці зверхнього світу залюбки вбивають членів нашої громади у відплату за те, що ми вбиваємо членів їх громад. Це легко буде його переконати". Але Тогацаль усе таки вагався.

Він не любив робити рішень у поспіху. Тому він далі говорив „Яку я маю запоруку, що він і не сприятеся разом проти моєї сили і моїх впливів?" Це зовсім просто, як", відповіла Залія. „Коли ми довершимо операції на нім, ми зажадаємо від нього, щоб він поклявся на своїх богів і на нас, що буде вірний не лиш мені, але і тобі".

Тогацаль на це згодивсь і додав: „Отже добре. Та хай він добре знає, що найменший вияв нельояльности до мене буде коштувати його життя. Ця присяга мусить бути взята в присутності всіх, щоби вразі потреби я міг на неї покликатися. Смерть йому, колиб він хотів присягу зламати!" — повторила Залія, задоволена, що покищо вона перемогла.